

CULTUUR MAAKT ONZE GEMEENSCHAP

CULTUURNOTA GEMEENTE TUBBERGEN

OKTOBER
2024

2

Voorwoord

Beste inwoners van de gemeente Tubbergen,

Met trots presenteer ik jullie de nieuwe cultuurnota van onze gemeente. Cultuur is meer dan alleen kunst en evenementen: het verbindt mensen en geeft kleur aan ons dagelijks leven. Of je nu meedoet aan amateurtoneel, creatief bezig bent op school, of geniet van een lokaal evenement – cultuur raakt ons allemaal. In die zin is cultuur het cement van de samenleving: het brengt mensen samen en zorgt ervoor dat we met elkaar iets moois kunnen opbouwen.

Deze cultuurnota is tot stand gekomen in samenwerking met de culturele organisaties uit onze gemeente. Dankzij hun inzet, kennis en ideeën hebben we een helder beeld gekregen van wat er al gebeurt én wat er nog beter kan. We zijn trots op wat er nu al leeft: van cultuureducatie in het basisonderwijs tot de vele amateurverenigingen en de evenementen die de gemeente zo bruisend maken. Met deze nota willen we laten zien wat er allemaal gebeurt en waar we samen verder aan kunnen bouwen.

Deze nota is niet alleen een terugblik, maar vooral een vooruitblik. We zetten samen de schouders eronder om cultuur voor iedereen toegankelijk te maken en nog meer inwoners te betrekken. Want cultuur leeft pas echt als we het samen beleven!

Met vriendelijke groet,

Hilde Berning-Everlo
Wethouder Cultuur

Inhoudsopgave

H1	Inleiding	6
	1. Het belang van cultuur	
	2. Totstandkoming cultuurnota	
H2	Stand van zaken cultuur in Tubbergen	8
	1. Dorpsgericht	
	2. Vrijwilligersorganisaties en -verenigingen	
	3. Bibliotheek	
	4. Cultuureducatie	
	5. Historie en Cultureel Erfgoed	
	6. Muziekonderwijs	
	7. Ondersteuning culturele organisaties	
	8. Culturele evenementen	
	9. Cultuurregio Twente	
H3	Bevindingen gespreksavond cultuur	18
	1. Jeugd	
	2. Vrijwilligers	
	3. Positieve Gezondheid	
	4. Gemeenschapszin	
	5. Erfgoed	
	6. Toerisme en recreatie	
	7. Rol van de gemeente	
H4	Culturele ambities	20
	1. Iedereen doet mee	
	1.a. Bibliotheek	
	1.b. Culturele educatie	
	1.c. Vrijwilligers	
	1.d. Positieve gezondheid	
	1.e. Voor iedereen bereikbaar	
	2. Trots op onze gemeenschap	
	2.a. Verbinding tussen jong en oud	
	2.b. Gemeenschapszin en ontmoeten	
	3. Oog voor onze streek	
	3.a. Oog voor het landschap	
	3.b. Oog voor historie en erfgoed	
	3.c. Oog voor de toerist	
	4. Ondersteuning van culturele organisaties en verenigingen	
H5	Van beleid naar uitvoering	30
	1. Mensen	
	2. Middelen	
B1	Overzicht subsidies culturele organisaties en verenigingen 2024	31
B2	Overzicht betrokken organisaties en verenigingen	32
B3	Procesverslag – Sessie Cultuurvisie Tubbergen	33
B4	Gezondheidsbeleid	44

H1 Inleiding

1. Het belang van cultuur

Cultuur is van belang voor de samenleving. UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) definieert cultuur als 'geheel van onderscheidende spirituele, materiële, intellectuele en emotionele kenmerken van de samenleving of een sociale groep, dat naast kunst en literatuur ook levensstijlen, manieren van samenleven, waardesystemen, tradities en geloofsovertuigingen omvat'.

Cultuur in de gemeente Tubbergen behelst zodoende een breed scala aan activiteiten en voorzieningen. Het belang van cultuur voor de samenleving wordt steeds duidelijker: het biedt ontwikkelkansen aan mensen, het zorgt voor leefbaarheid van een gemeenschap, stimuleert positieve gezondheid, en versterkt de vrijetijdseconomie, toerisme en recreatie. Cultuur is een belangrijk economische motor voor toerisme. Een rijk cultureel aanbod bindt, boeit en behoudt de toerist. Kunst (zoals muziek, toneel, beeldende kunst etc.) inspireert, daagt uit en stimuleert de creativiteit. Erfgoed en tradities zorgen voor gemeenschapszin en een gedeelde identiteit. Cultuur biedt schoonheid en troost, zorgt voor worteling, een open blik en wederzijds begrip. Allemaal eigenschappen die in de wereld van vandaag alleen maar belangrijker worden.

Op allerlei terreinen zien we dat cultuur kan worden ingezet om een bijdrage te leveren aan positieve gezondheid. In het coalitieakkoord 2022-2026 "En noe, met mekaar, vedan" staan de ambities op het gebied van positieve gezondheid omschreven.

6

'Gezond in je hoofd en in je vel'

"We zetten in op een gezondere leefstijl voor onze jeugd en inwoners. Dit doen wij, samen met onze inwoners, organisaties en ondernemers door de leefomgeving gezonder te maken op het gebied van voeding, bewegen en ontspanning.

We gaan sport, bewegen en deelname aan cultuuractiviteiten stimuleren door bij te dragen aan een goede infrastructuur qua voorzieningen, beweegmogelijkheden in de openbare ruimte en vitale verenigingen. De eigen kracht van de samenleving staat hierbij voorop en willen we benutten. Tevens reiken we de helpende hand door passende ondersteuning te bieden daar waar nodig.

Wij ontwikkelen sport- en cultuurbeleid, omdat wij sport, bewegen en cultuur als een belangrijk middel zien voor het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Het eerder ingezette beleid continueren we vooralsnog. Dit geldt eveneens voor het evenementenbeleid. Het belang van tradities, evenementen, materieel en immaterieel erfgoed wordt onderschreven. Ze dragen bij aan de binding in de samenleving. We onderstrepen het belang hiervan voor de gemeente Tubbergen".

Tekst uit het coalitieakkoord

Deze cultuurnota levert een bijdrage aan de ambitie in het coalitieakkoord 2022-2026 “En noe, met mekaar, vedan” en levert een bijdrage aan de (positieve) gezondheid, talentontwikkeling en sociale binding van individuele inwoners, de gedeelde identiteit en leefbaarheid van een gemeenschap en het materiële en immateriële erfgoed. De cultuurnota geeft de beleidskaders aan voor de uitvoeringsagenda cultuur en de actualisatie van het subsidiebeleid voor culturele organisaties en activiteiten.

2. Totstandkoming cultuurnota

De gemeente Tubbergen vindt het belangrijk om samenlevingsgericht te werken. Dit betekent dat de gemeente de samenleving zo veel als mogelijk wil betrekken bij nieuw te vormen beleid. Zo ook bij het opstellen van deze cultuurnota.

Er heeft overleg plaatsgevonden over het cultuurbeleid in onze gemeente met de grote stakeholders, ofwel de organisaties die een belangrijke uitvoerende taak vervullen in het culturele veld. Dit overleg was vooral gericht op de organisatie en de activiteiten waar de betreffende stakeholder verantwoordelijkheid voor draagt.

Daarnaast heeft een gespreksavond plaatsgevonden over cultuur en cultuurbeleid, waarvoor alle culturele organisaties, groot en klein, en het onderwijs waren uitgenodigd. [zie bijlage: 2] De conclusies en aanbevelingen van deze gespreksavond zijn mede basis geweest voor deze cultuurnota.

Bij de opzet van deze cultuurnota is tevens gekozen voor een integrale aanpak met andere gemeentelijke beleidsterreinen, te weten toerisme en recreatie, gezondheid, sport, ruimte en het sociaal domein in algemene zin. Cultuur speelt immers op meerdere vlakken een belangrijke rol in onze samenleving, denk bijvoorbeeld aan het aantrekken van bezoekers, de positieve invloed op de gezondheid van inwoners en het verenigingsleven in de gemeente.

H2 *Stand van zaken cultuur in Tubbergen*

1. Dorpsgericht

Cultuur is een belangrijk onderdeel van de samenleving in de dorpen van Tubbergen en is breed verankerd in onze dorpen. Elk dorp kent zijn eigen verenigingen en tradities. Te denken valt bijvoorbeeld aan carnaval, paasvuren, muziek, zang, toneel en materieel en immaterieel cultureel erfgoed. Op al deze terreinen zijn inwoners actief als vrijwilliger of als deelnemer. Ook zijn inwoners als liefhebber of beoefenaar actief op het gebied van kunst. Ons culturele erfgoed en ons kenmerkende Twentse coulisselandschap bieden zowel inwoners als toeristen belangrijke recreatieve mogelijkheden.

Het culturele aanbod in de gemeente Tubbergen is verspreid over de diverse dorpen die samen de gemeente Tubbergen vormen. Elk dorp kent van oudsher zijn eigen identiteit die weerspiegelt wordt in het aanbod. Culturele (vrijwilligers)organisaties zijn over het algemeen sterk gericht op hun eigen dorp en hun eigen directe omgeving.

Binnen veel culturele vrijwilligersorganisaties en verenigingen in onze gemeente is sprake van vergrijzing. Cultuur wordt door de jeugd anders beleefd dan door de oudere inwoners. De interesse van de jeugd voor bepaalde vormen van cultuur is afgenomen, waardoor er sprake is van afnemende ledenaantallen bij diverse vrijwilligersorganisaties. Opvallend is overigens dat carnaval juist bij de jeugd sterk leeft en veel jeugdigen (actief) lid zijn van één van de vele carnavalsverenigingen, veelal verbonden aan hun eigen dorp. Alle basisschoolleerlingen in onze gemeente maken via hun eigen school in het dorp kennis met cultuur via het educatieprogramma "Cultuur aan de basis 2.0".

De bibliotheek en het muziekonderwijs werken dorpsoverstijgend.

In bijlage 1 staat een overzicht opgenomen van culturele organisaties die in 2024 een subsidie hebben ontvangen van onze gemeente. Overigens ontvangen niet alle culturele verenigingen subsidie vanuit de gemeente. De eigen kracht van veel verenigingen is groot, waardoor zij tot op heden middels eigen bijdrages en fondsenwerving in staat zijn om in hun eigen onderhoud te voorzien.

2. Vrijwilligersorganisaties en -verenigingen

Vrijwel alle culturele organisaties en verenigingen in onze gemeente kunnen bestaan dankzij de vrijwillige inzet van een groot aantal enthousiaste inwoners. Dankzij de inzet van deze vrijwilligers is er altijd sprake geweest van een breed draagvlak van culturele organisaties en verenigingen in onze samenleving. Deze samenleving is de afgelopen jaren aan grote veranderingen onderhevig.

Een ogenschijnlijke verdere kloof tussen arm en rijk, theoretisch en praktisch opgeleid, lijkt te zorgen voor een tweedeling op het gebied van cultuurbeoefening en cultuurbeleving.

Door de individualisering van de maatschappij zijn mensen minder genegen om zich te verbinden aan verenigingen en (langdurig) vrijwilligerswerk. Daarnaast moeten mensen langer doorwerken en moeten

mensen vaak meer werken om te kunnen voorzien in hun bestaan. Ook bij de jeugd is het bijverdienen belangrijk geworden, waardoor vrijwilligerswerk het steeds vaker aflegt tegenover een bijbaan. Tweeverdienersgezinnen zijn tevens geen uitzondering maar regel geworden. Mede door de bezuinigingen in de zorg en de vergrijzing is de mantelzorg toegenomen. Dit alles brengt met zich mee dat vrije tijd om zich in te zetten voor vrijwilligerswerk steeds schaarser wordt.

Ook heeft de jeugd andere (culturele) interesses dan het huidige culturele aanbod te bieden heeft. Kortom, het wordt steeds moeilijker voor culturele organisaties om leden en vrijwilligers te werven en te behouden. Juist binnen cultuur hebben de diverse verenigingen en organisaties te maken met vergrijzing van hun leden- en vrijwilligersbestand.

3. Bibliotheek

In de gemeente Tubbergen is in het dorp Tubbergen een volwaardige, fysieke locatie van de openbare bibliotheek gevestigd voor inwoners van de gehele gemeente Tubbergen. In het najaar 2024 wordt gestart met een pilot spreekuren in Albergen, Geesteren en Vasse. Tijdens dit spreekuur (door vrijwilligers) kunnen vragen m.b.t. Informatiepunt Digitale Overheid (IDO), Bank/ Geldzaken en taal/basisvaardigheden worden gesteld. Deze pilot wordt grotendeels bekostigd via de subsidie die de bibliotheek als Bankenservicepunt heeft ontvangen.

De openbare bibliotheek is een laagdrempelige en publieke "huiskamer" die toegang geeft tot informatie, kennis en cultuur en daarmee alle mogelijkheden biedt voor ontdekken, ontspannen, ontmoeten en ontwikkelen. De bibliotheek vergroot en verrijkt de leefwereld en stelt iedereen in staat mee te doen in de samenleving. De bibliotheek is een bepalende samenwerkings- en ketenpartner op het gebied van leesbevordering en leesmotivatie, digitale geletterdheid en (preventieve) bestrijding van laaggeletterdheid.

Volgens de Bibliotheekwet, officieel de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob), heeft een volwaardige bibliotheek vijf maatschappelijke functies:

1. Kennis en informatie beschikbaar stellen
2. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie
3. Stimuleren om te lezen
4. Ontmoetingen en debatten organiseren
5. Mensen laten kennismaken met kunst en cultuur

De gemeente Tubbergen verleent structurele subsidie aan de Stichting Bibliotheken Tubbergen voor de uitvoering van deze taken. De Stichting Bibliotheken Tubbergen maakt onderdeel uit van een samenwerking tussen de bibliotheken uit Borne, Dinkelland en Tubbergen. De samenwerking kenmerkt zich door één personele organisatie van drie bibliotheken, waarbij het bundelen van specialismen en competenties centraal staat. Elke bibliotheek heeft zijn eigen bestuur en eigen financiële begroting. De gemaakte afspraken over de uitvoering staan opgenomen in het Strategisch Meerjarenplan 2021-2024 Bibliotheken Borne, Tubbergen en Dinkelland. In verband met de komende wetswijziging per 1 januari 2026 zijn deze afspraken met één jaar verlengd, tot 1 januari 2026.

Kort samengevat zijn de belangrijkste producten en taken van de bibliotheek in Tubbergen:

1. Uitleen van boeken, media en devices.
2. Bevorderen van leesvaardigheid door Boekstart in de kinderopvang, de Bieb op school in het basisonderwijs, de Voorleesexpress en het Taalhuis voor laaggeletterden.
3. Bevorderen digitalisering door het aanbieden van cursussen en projecten.
4. Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) Hier kunnen mensen terecht als zij vragen hebben over bijvoorbeeld toeslagen, belastingen, DigiD, AOW, werk, uitkering, donorregistratie, coronacheck, rijbewijs, zorg en ondersteuning. De medewerkers van het Informatiepunt helpen hen zoeken naar de juiste informatie op de sites van de overheid. Persoonsgebonden vragen worden doorverwezen naar lokale partners zoals Schakel, één toegang sociaal domein.
5. Cursusaanbod techniek ofwel Kidslab waar kinderen leren omgaan met techniek.
6. Cultuur en kunst door de organisatie van lezingen en exposities en de coördinatie en uitvoering van cultuureducatie in samenwerking met provincie, gemeente en basisonderwijs.

Dorpsbibliotheek

Naast de volwaardige bibliotheek in Tubbergen, kennen een aantal dorpen een dorpsbibliotheek. Deze bibliotheken worden gerund door vrijwilligers en hebben één functie namelijk het uitleenen en lezen van boeken. Deze bibliotheken is met name voor de volwassenen en ouderen. Zij hoeven niet te voldoen aan de regelgeving van de Wsob dit in tegenstelling tot de openbare bibliotheek in Tubbergen. Door deze dorpsbibliotheken is de uitleenfunctie van boeken dichtbij en toegankelijk, in hun eigen dorp, beschikbaar.

Nieuwe wetgeving

In de huidige Wsob zijn de verantwoordelijkheden van gemeenten en provincies voor de openbare bibliotheken geformuleerd als bevorderingstaak. Dat wil zeggen: gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale bibliotheekvoorzieningen en provincies voor de ondersteuning daarvan. Gemeenten en provincies kunnen zelf bepalen of en zo ja, op welke wijze zij aan deze verantwoordelijkheid invulling geven. Deze bevorderingstaak zal worden omgezet in een wettelijke zorgplicht met ingang van 1 januari 2026. Gemeenten krijgen de wettelijke taak ervoor te zorgen dat de inwoners binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek. Het is dan niet meer mogelijk dat in een gemeente een bibliotheekvoorziening ontbreekt of niet voldoet aan de wettelijke voorschriften. De provincies zorgen er voor dat lokale bibliotheken hierbij worden ondersteund. Naar verwachting ontvangen gemeenten vanaf 2025 extra financiële rijksmiddelen (ca. € 3 per inwoner) voor de zorgplicht en de invulling van de hiervoor genoemde vijf functies van bibliotheken.

Met specifieke uitkeringen kunnen gemeenten zich voorbereiden op de komende zorgplicht. Wij hebben samen met de Stichting Bibliotheken Tubbergen, deze specifieke uitkering aangevraagd en toegekend gekregen ten bedrage van € 220.000 voor de doorontwikkeling van de diensten van de bibliotheek en het aanpassen van de accommodatie om de gewenste doorontwikkeling te bewerkstelligen. De aanpassing van de accommodatie wordt betrokken bij de herinrichting van het centrum van Tubbergen.

4. Cultuureducatie

Kunst en cultuur verbreedt de blik op de wereld van leerlingen in het primair onderwijs. Ze ontdekken hun talenten, worden zelfbewust en beleven vooral veel plezier.

Het Overijsselse programma 'Cultuur aan de basis' 2.0 is een samenwerking tussen basisscholen, gemeenten en de provincie. Alle partijen betalen mee om de culturele basis van leerlingen te verstevigen. Ook de gemeente Tubbergen en de stichting Tubbergse Onderwijs Federatie (TOF), een stichting voor alle basisscholen in de gemeente Tubbergen, nemen deel aan Cultuur aan de basis 2.0. Hiervoor is een programma opgesteld, genaamd TOF cultuurplan "Uit de Kunst". Een bovenschoolse cultuurcoördinator is verantwoordelijk voor de coördinatie en samen met het basisonderwijs en betrokken culturele organisaties verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan. De bovenschoolse cultuurcoördinator is sinds dit schooljaar in dienst van de bibliotheek.

Met de uitvoering van het cultuurplan "Uit de Kunst" wordt bereikt dat:

- Basisschooljeugd kennis maakt met alle facetten van cultuur
- Talentontwikkeling bevordert wordt bij kinderen
- Een cultuurrijke leer- en leefomgeving wordt bevorderd
- Er sprake is van gelijke ontwikkelkansen voor de basisschooljeugd
- Er sprake is van een doorlopende leerlijn en geïntegreerd in het curriculum van de school
- Er sprake is van verbinding tussen binnen- en buitenschoolse educatie
- Cultuur van en voor iedereen is
- Een bijdrage geleverd wordt aan een positieve gezondheid, door kinderen te leren via cultuur hun gevoelens te uiten en hun creativiteit te ontplooiën.

Het cultuurplan kent een breed scala aan activiteiten die worden aangeboden vanuit een doorlopende leerlijn. Hierbij komen alle onderdelen van cultuur aan bod te weten; erfgoed, theater, muziek, literatuur, kunst, drama, dans, techniek, film en media, milieu en burgerschap.

De huidige provinciale regeling loopt tot einde schooljaar 2024/2025. De provincie heeft reeds kenbaar gemaakt dat men voornemens is de regeling voort te zetten en onderzoekt of het voortgezet onderwijs ook betrokken kan worden. Tot nog toe gelden voor het voortgezet onderwijs enkel landelijke regelingen voor cultuuronderwijs. Voor gemeenten is daarbij geen rol weggelegd.

5. Historie en Cultureel Erfgoed

Tubbergen en zijn (kerk)dorpen en buurtschappen kennen een rijke geschiedenis vanuit de vroegste periode van ons menselijk bestaan. Rondom de Manderheide bijvoorbeeld waar de eerste prehistorische mensen rondtrokken (bekend als Man van Mander), zich vestigden, handel dreven en connecties met de rest van de wereld onderhielden tot ver in Scandinavië, Centraal Europa en Azië. De vroegste sporen van grafheuvels, oude verbindingen en vondsten in het gebied zijn de stille getuigen van een ver verleden.

Ook de Middeleeuwen hebben sporen achter gelaten van vroege bewoning, eeuwenoude erven en dorpen. Met de komst van boeren en de vervening werd het landschap verder gevormd en met behoud van het waardevolle coulissenlandschap (behouden door de boerenopstand) en de eeuwenoude Essen en stuwwallen, behoort het Noord Twentse landschap in de gemeente Tubbergen tot een van de meest gevarieerde en waardevolle historische gebieden van Nederland. De (rijke) boeren, de grootgrondbezitters met hun landgoederen en havezaten, de wind- en watermolens hebben het gebied gemaakt tot hoe het er nu nog bij ligt. De vele landschappelijke monumenten, kerken, gebouwen en boerenerven vertellen deze rijke geschiedenis en vormen samen het cultureel erfgoed.

Cultureel erfgoed zorgt voor verbinding, inzichten in een ander, gesprek, draagvlak en daarmee voor onderling begrip. Cultureel erfgoed, zowel materieel als immaterieel, is een essentieel ingrediënt voor fijn wonen, werken en leven. Overdracht aan nieuwe generaties is belangrijk om cultureel erfgoed levendig te houden.

De inwoners van de gemeente Tubbergen zijn trots op hun streek, met het karakteristieke coulisselandschap, de verhalen, gewoonten en gebruiken. Het landschap, monumenten, tradities, gewoonten en gebruiken in onze gemeente 'ademen' Twente.

Ons culturele erfgoed is een belangrijke reden waarom toeristen onze gemeente en onze streek bezoeken. De economische impuls die toerisme met zich meebrengt, draagt bij aan de bestaansmogelijkheden in de culturele sector. Een goede afstemming tussen cultuur en toerisme zorgt voor een win-win. Cultuur en toerisme gaan daarom hand en hand.

De grote veranderingen op sociaaleconomisch, maatschappelijk vlak en in het ruimtelijke domein zorgen voor uitdagingen in het te vormen culturele beleid. Te denken valt aan leegstand van monumentale boerderijen en kerken, een cultuurhistorisch waardevol landschap dat verandert door beëindiging van boerenbedrijven of klimaatveranderingen, of een traditie die door nieuwe regels onder druk komt te staan.

Immaterieel cultureel erfgoed

Het in ere houden van tradities, gewoonten en gebruiken is belangrijk in onze gemeente. Ze dragen bij aan de identiteit van de dorpen en zorgen voor sociale cohesie in de samenleving. De vele vormen van immaterieel erfgoed blijven levend door ze door te geven aan nieuwe generaties en nieuwe inwoners. Zo zijn bijvoorbeeld carnavalsverenigingen, paasvuren en midwinterhoornblazers belangrijke pijlers in de verschillende kernen, waarin jong en oud zich verbonden voelen. Ook op andere manieren worden verbindingen gelegd binnen de gemeenschap, bijvoorbeeld met muziek, erfgoedactiviteiten en met het organiseren van culturele evenementen.

Materieel cultureel erfgoed

De gemeente Tubbergen kent 132 rijksmonumenten en 44 gemeentelijke monumenten. Daarnaast zijn er nog vele andere elementen die als materieel cultureel erfgoed gezien kunnen worden zoals bijvoorbeeld de vele oude boerderijen en schuren, grensstenen, oude stuwten, de typisch Twentse landhekkens. Denk daarbij aan de 500 jaar oude Kroezeboom in Fleringen. Dit is één van de oudste en bekende bomen in ons land en in Mander staat het infocentrum IJs en Es van het Landschap Overijssel met een uitgebreide expositie over de ontstaansgeschiedenis van het gebied 'Dal van de Mosbeek'.

Steeds meer (religieus) erfgoed komt leeg te staan of is niet meer in gebruik. Vaak gaat dat gepaard met achteruitgang en verval van de kwaliteit. Dit gaat veel inwoners aan het hart, omdat deze gebouwen of bouwwerken vaak een centrale rol in een dorp en het landschap hebben met het bijbehorende verhaal over het ontstaan en gebruik van een gebied, dorp of pand. Onder andere door ondersteuning van de gemeente Tubbergen in de vorm van een subsidieregeling hebben betrokken partijen in een kerkdorp een gezamenlijke kerkvisie opgesteld om op zoek te gaan naar een nieuwe invulling voor leegstaande kerkgebouwen. Daarnaast is er vanuit het ruimtelijkeorderingsbeleid een regeling voor behoud van karakteristieke panden in het buitengebied. Door nieuwe functies toe te staan, worden cultuurhistorisch waardevolle panden voor de toekomst behouden.

De gemeente Tubbergen kent een subsidieregeling voor de instandhouding van zeven water- of windmolens die onze gemeente rijk is en veelal worden beheerd door vrijwilligers. De kosten die verband houden met de instandhouding en de exploitatie van de molens zijn in de afgelopen jaren fors toegenomen. Dit heeft met name te maken met toenemende kosten in verband met restauratiewerkzaamheden. Het KGO-fonds van de gemeente Tubbergen biedt daarnaast ook mogelijkheden voor subsidiebijdrage voor herstel van cultuurhistorisch waardevolle panden, bouwwerken en andere elementen zoals stuwten, bruggen, Mariakappelletjes, enz.

Dr. Schaepman

Op de Tubbergse Es torent het standbeeld van Dr. Schaepman, de katholieke emancipator geboren en getogen in Tubbergen, boven het omringende landschap uit. In het gemeentehuis van Tubbergen zijn een aantal bezienswaardige objecten te bewonderen die hebben toebehoord aan Dr. Schaepman.

De afgelopen jaren is weinig aandacht besteed aan deze belangrijke inwoner van Tubbergen die zoveel heeft betekend voor de Nederlandse politiek en samenleving. Met name de jonge generatie in onze gemeente heeft weinig tot geen kennis van het belangrijke werk dat door Dr. Schaepman is verricht. Daarom is in het

afgelopen jaar een onderwijsprogramma ontwikkeld samen met het Canisius en TOF Onderwijs, waarmee op een educatieve en speelse manier aandacht wordt geschonken aan leven en werk van Dr. Schaepman. Het ligt in de bedoeling dit onderwijsprogramma te integreren in het cultuureducatieprogramma.

Ook wordt momenteel onderzocht waar en hoe de bezienswaardige objecten van Dr. Schaepman kunnen worden ondergebracht, zodat ze de aandacht krijgen die ze verdienen en geïntegreerd kunnen worden in de cultuur educatieve programma's.

De gemeente Tubbergen kent, behoudens de subsidie voor de exploitatie en instandhouding van de molens en een kleine financiële bijdrage aan de midwinterhoornblazers, geen mogelijkheden om (vrijwilligers) organisaties die als doel hebben de instandhouding en bewaking van het culturele erfgoed, financieel te ondersteunen.

6. Muziekonderwijs

Het muziekonderwijs, oftewel de binnen en buitenschoolse muzieklessen in de gemeente Tubbergen, wordt uitgevoerd door Kaliber Kunstenschool. Vanaf 2016 wordt de coördinatie en de administratie verzorgd door vrijwilligers van de Muziekfederatie Tubbergen. In deze federatie zijn de acht muziekverenigingen uit onze gemeente vertegenwoordigd. De muziekverenigingen zijn daarnaast verantwoordelijk voor de leslocaties en de harmonie- en fanfare-instrumenten.

14

In 2023 maakten 179 jeugdigen tot de leeftijd van 21 jaar gebruik van door de gemeente gesubsidieerd muziekonderwijs. Volgens de huidige afspraken moeten leerlingen die gebruik willen maken van gesubsidieerd muziekonderwijs, ook als zij geen harmonie- of fanfare-instrument bespelen, lid worden van de plaatselijke muziekvereniging. Het gaat hier om 112 leerlingen. Niet elke jeugdige die muzikles volgt, heeft de intentie om lid te worden van een muziekvereniging, maar wil een zinvolle vrijetijdsbesteding die een bijdrage levert aan een positieve ontwikkeling en positieve gezondheid. De voorwaarde om lid te worden van een muziekvereniging kan kinderen belemmeren om muzikles te volgen.

De Muziekfederatie ontvangt naast de subsidie voor muziekonderwijs, specifieke subsidie voor de instandhouding en exploitatie van de harmonieën en fanfares.

Door vergrijzing en het ontbreken van voldoende vrijwilligers is sprake van kwetsbaarheid in de organisatie van de coördinatie en administratie van het muziekonderwijs. Hierdoor kan het voortbestaan in gevaar komen. Ook de afspraken wat betreft de muzieklessen met het basisonderwijs (zie ook 4. Cultuureducatie) vragen om actualisering.

7. Ondersteuning culturele organisaties

De ondersteuning van culturele verenigingen, maar ook van andere sociaal maatschappelijke verenigingen en sportverenigingen, is in de gemeente Tubbergen op diverse manieren vormgegeven:

Website Fit en Vitaal

De website Fit en Vitaal Dinkelland & Tubbergen richt zich op het sport-, bewegings- en cultuuraanbod van beide gemeenten. Inwoners kunnen op de website terecht als ze willen zien welk aanbod er is op het gebied van sporten, bewegen, kunst & cultuur. Daarnaast is relevante informatie te vinden over dorpen, ontmoeten en financiën. Samen met diverse lokale organisaties is de website opgezet. Naast de website wordt regelmatig een digitale nieuwsbrief Fit en Vitaal uitgebracht. [Culturele] organisaties dragen zelf de verantwoordelijkheid voor vermelding op de website.

Cultuurmakelaar

Tubbergen neemt samen met de gemeenten Oldenzaal en Dinkelland deel aan de provinciale regeling cultuurmakelaar. Deze regeling kent een looptijd tot 31 december 2024 met een uitloop naar 1 juli 2025. Volgens de regeling is een cultuurmakelaar een onafhankelijk adviseur die werkzaam is voor de culturele sector. De cultuurmakelaar werkt in opdracht van de gemeente en wordt ingezet om bijvoorbeeld de contacten tussen de culturele organisaties sterker te maken, de deskundigheid van culturele organisaties te verbeteren, vernieuwend aanbod voor de culturele organisatie te onderzoeken en te helpen uitwerken. Een cultuurmakelaar heeft als belangrijkste taken het verbinden van partijen, bouwen van bruggen, aanjagen van nieuwe projecten en signaleren van nieuwe ontwikkelingen binnen het culturele veld. Hierbij staat het stimuleren van de samenwerking tussen verschillende disciplines centraal.

De functie van cultuurmakelaar is wederom vacant. Er zijn in de afgelopen periode behoorlijk veel personele wisselingen geweest. Uit de evaluatie is gebleken dat de invulling van de functie binnen onze gemeente moeilijk is. Redenen die hiervoor worden aangegeven zijn:

- Er komen weinig tot geen vragen binnen bij de cultuurmakelaar;
- Door de sociale cohesie in de dorpen, geven veel verenigingen aan dat zij zichzelf kunnen redden en geen behoefte hebben aan de huidige ondersteuning die de cultuurmakelaar bieden;
- De lijnen naar de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk, zijn kort waardoor de cultuurmakelaar minder van belang is in de verbinding tussen verenigingen en gemeente;
- Cultuur is sterk dorpsgericht. Het ontbreekt aan capaciteit in uren (zeven uur per week) om alle verenigingen in de dorpen van onze gemeente te bereiken;
- Er zijn andere vormen van ondersteuning georganiseerd in onze gemeente waar ook culturele organisaties gebruik van (kunnen) maken zoals Stichting Welzijn Tubbergen Dinkelland (SWTD), de bibliotheek.

De cultuurmakelaarsfunctie, zoals deze is opgezet door de Provincie, lijkt onvoldoende aan te sluiten op datgene wat de culturele organisaties in de gemeente Tubbergen nodig hebben. De gemeente Tubbergen is met provincie Overijssel in overleg of de subsidie vanuit de provincie op een andere wijze ingezet kan worden, zodat de ondersteuning aan verenigingen beter aansluit op de behoefte.

Dorpsondersteuner

De dorpsondersteuner ondersteunt inwoners om vitaal en veerkrachtig te blijven. Bij alle werkzaamheden stimuleren de dorpsondersteuners eigen regie en verantwoordelijkheid van inwoners. De dorpsondersteuner richt zich vooral op zorg en welzijn in het dorp en draagt hiermee bij aan positieve gezondheid. Dit doen zij zowel op individueel als collectief niveau. De dorpsondersteuner werkt intensief samen met de lokale werkgroep of dorpsraad en verenigingen. De dorpsondersteuner is daarin een belangrijke spil. Hij of zij regelt informele zorg en ondersteuning door mensen met elkaar of met verenigingen in contact te brengen en helpt verenigingen om het (culturele) aanbod aan te laten sluiten op de behoefte van de inwoners. Momenteel zijn vier dorpsondersteuners actief in vijf dorpen, namelijk Fleringen, Langeveen, Vasse/Manderveen en Geesteren. Het is een pilot voor de duur van twee jaar (eind 2025). Op basis van de evaluatie wordt bekeken of en hoe het concept dorpsondersteuner een vervolg krijgt.

Schakel/SWTD

Schakel is het gemeentelijk loket waar inwoners terecht kunnen met vragen over welzijn, inkomen, jeugd en zorg. In de toegang van Schakel wordt de eerste vraagverheldering verricht door de sociale werkers van SWTD. Als een inwoner op zoek is naar een zinvolle culturele vrijetijdsbesteding verwijzen de sociaal werkers van SWTD door naar de aanwezige culturele activiteiten en verenigingen. Is er vanuit een vereniging vraag naar ondersteuning bij vrijwilligerswerkbeleid of het werven van vrijwilligers dan verwijzen de sociaal werkers door naar de vacaturebank voor vrijwilligers "Vrijwillig in de buurt" en/of de sociaal werker met specifieke kennis van vrijwillige inzet. Ook kunnen sociaal werkers inwoners persoonlijk begeleiden naar een vorm van vrijwilligerswerk of een culturele activiteit. Specifiek voor senioren, mantelzorgers en jeugd kent SWTD ook zelf een aanbod van (culturele) activiteiten.

Bovenschoolse cultuurcoördinator:

De bovenschoolse cultuurcoördinator is verantwoordelijk voor de coördinatie en samen met het primair onderwijs en betrokken culturele organisaties verantwoordelijk voor de uitvoering van het cultuureducatieplan. De bovenschoolse cultuurcoördinator is sinds dit schooljaar in dienst van de bibliotheek. Zie ook hoofdstuk 2, paragraaf 4 'Cultuureducatie'.

8. Culturele evenementen

Onze gemeente kent tal van culturele evenementen en activiteiten die een waardevolle bijdrage leveren aan de cultuurbeleving, zingeving en sociale cohesie in een dorp voor de inwoners. Ook voor de toeristen en recreanten zijn culturele evenementen van belang, het is een belangrijke pijler waarom een toerist een gemeente bezoekt. Een gemeente met een rijk cultureel evenementen trekt meer bezoekers te binden, boeien en behouden.

Carnaval wordt uitbundig gevierd met carnavalsoptochten, gala's en feesten. Veel inwoners, en zeker ook de jeugd, dragen bij en/of nemen deel aan de activiteiten rondom carnaval. Aan de bouw van carnavalswagens voor de optocht wordt veel tijd besteed met prachtige resultaten.

Zangverenigingen, muziekverenigingen en toneelverenigingen verzorgen concerten en uitvoeringen. In de gemeente Tubbergen zit een schat aan schilderkunst, beeldende kunst, glastechnieken, fotografie en keramiek. Om iedereen kennis te laten maken met al deze kunst en de kunstenaars werd in 2011 de eerste Atelier Route georganiseerd vanuit een gezamenlijk initiatief van kunstenaars "Kunst kijken in Tubbergen". Jaarlijks worden historische motorraces georganiseerd en via Glasrijk kunnen mensen kennis maken met glaskunst.

9. Cultuurregio Twente

De gemeente Tubbergen werkt op het gebied van cultuur samen met de andere Twentse gemeenten in de Cultuurregio Twente. Samen met het culturele veld en de provincie Overijssel hebben de gemeenten een Uitvoeringsprogramma voor de Cultuurregio Twente opgesteld voor de periode 2023-2028. In het uitvoeringsprogramma staan de thema's en projecten waarop de komende jaren een gezamenlijk programma wordt ontwikkeld en uitgevoerd.

Het programma bouwt voort op het enthousiasme en energie die de afgelopen jaren zijn gegroeid in Twente. De lopende projecten (Maakplaatsen, de Creatieve Broedplaatsen en Cross-TIC) worden voortgezet en de samenwerking geïntensiveerd. Daarnaast zijn er nieuwe thema's opgenomen zoals de bibliotheken, jongerenparticipatie, cultuureducatie en (immaterieel) erfgoed en vrijetijdseconomie. Daarnaast wordt gewerkt aan een regionaal fonds en een Twents cultuurcongres.

Met het uitvoeringsprogramma wil de Cultuurregio Twente de volgende effecten bereiken:

- Nieuwe, innovatieve cultuur bereikbaar en dichtbij voor alle inwoners van Twente;
- Het aantrekken, ontwikkelen en behouden van talenten in de regio Twente;
- Het uitvoeringsprogramma draagt bij aan positieve gezondheid;
- Het versterken van de Twentse samenwerking;
- Kansen benutten voor cofinanciering vanuit het rijk, de Provincie en fondsen;
- Goede relatie met het rijk en de Provincie Overijssel;
- Positionering en profilering van Twente ten opzichte van de rest van Nederland

H3 *Bevindingen* *gespreksavond cultuur*

Op woensdag 12 juni 2024 is een bijeenkomst georganiseerd voor culturele organisaties uit de gemeente Tubbergen. Doel van de bijeenkomst was om samen in gesprek te gaan over de stand van zaken en de toekomst van cultuur in de gemeente en de uitkomsten van deze gesprekken te betrekken bij de cultuurnota.

Er was sprake van een brede vertegenwoordiging van culturele organisaties uit de gemeente; zang, heemkunde, carnaval, onderwijs, bibliotheek, muziek, toneel en kunst. Met elkaar is gesproken over een gezamenlijk beeld van de visie op cultuur en daarna is met elkaar gesproken over de kansen en bedreigingen in de toekomst van de culturele sector (zie bijlage 3 voor de verslaglegging).

Op basis van de uitkomsten van deze bijeenkomst wordt in dit hoofdstuk de belangrijkste punten beschreven, die van belang zijn voor het te vormen beleid op cultuur.

1. Jeugd

Cultuur wordt ervaren als cruciaal om een brede blik op de wereld te ontwikkelen, voor talentontwikkeling en om kansgelijkheid te stimuleren. Ook voor de mentale gezondheid van de jeugd kan cultuur een belangrijke beschermende factor zijn. Scholen en verenigingen worden gezien als een belangrijke partner in het betrekken van jeugd, zodat de jeugd kan kennis maken met het culturele aanbod en geënthousiasmeerd worden om cultuur te beleven en deel te nemen aan cultuur. Het is van belang dat er passend cultureel aanbod is voor de jeugd en dat zij betrokken worden in de ontwikkeling van het aanbod.

2. Vrijwilligers

De vrijwilligersorganisaties hebben moeite om nieuwe (jonge) vrijwilligers te vinden en vrijwilligers te behouden. Er is sprake van vergrijzing in het vrijwilligersbestand. Het aantal actieve vrijwilligers loopt terug, waardoor het vrijwilligerswerk op steeds minder mensen leunt. Onder andere administratieve taken en nieuwe regelgeving worden soms als grote last ervaren door vrijwilligersorganisaties. Het is voor kortdurende projecten eenvoudiger vrijwilligers te vinden dan bijvoorbeeld voor langdurige functies zoals kaderfuncties binnen een vereniging. Organisaties geven aan dat ondersteuning bij een aantal praktische zaken gewenst is, bijvoorbeeld hulp bij het aanvragen van subsidies of het regelen van vergunningen.

3. Positieve Gezondheid

Via cultuur zijn mensen onderdeel van een gemeenschap. Het vergroot het mentaal welbevinden, zorgt voor zingeving en voorkomt eenzaamheid. Het is van belang dat iedereen de mogelijkheid heeft om aan cultuur te kunnen deelnemen, ongeacht de persoonlijke financiële situatie. Het is zaak om in te spelen op de voorkeuren en behoeften van verschillende doelgroepen en leeftijdscategorieën: jongeren hebben bijvoorbeeld andere voorkeuren dan ouderen.

4. Gemeenschapszin

Cultuur vormt de basis voor leefbaarheid en gemeenschapszin in onze dorpen. Maatwerk per dorp is daarbij uitgangspunt. Er kan gewerkt worden aan een betere samenwerking tussen verenigingen uit verschillende dorpen om de levensvatbaarheid te vergroten en beleid te kunnen ontwikkelen. Het is van belang dat passende en betaalbare ontmoetingsplekken voor culturele activiteiten blijven bestaan.

5. Erfgoed

Inwoners zijn trots op de gemeente Tubbergen. Het landschap in Tubbergen is kenmerkend voor de regio en als drager van de geschiedenis zichtbaar en voelbaar. Er zou meer aandacht kunnen zijn voor de vindbaarheid en zichtbaarheid van (landschaps-)geschiedenis. Als voorbeelden werden genoemd Dr. Schaepman maar ook fiets- en wandelroutes en zichtbaarheid van kunst.

Men vindt het belangrijk dat bijzondere en karakteristieke panden blijven bestaan. Dat geldt ook voor het overdragen van tradities en gebruiken aan volgende generaties. Men vindt het van belang dat de jeugd kennis heeft van de geschiedenis van Tubbergen. Ook voor toeristen en recreanten zou het wenselijk zijn dat deze geschiedenis beter zichtbaar is. Het betrekken van jongeren bij materieel en immaterieel cultureel erfgoed is lang niet altijd gemakkelijk omdat het aanbod niet aansluit op de behoefte van de jongeren. Overigens ziet men een verschuiving naarmate een jongere ouder wordt.

6. Toerisme en recreatie

De gemeente Tubbergen heeft veel te bieden aan toeristen en recreanten uit de eigen gemeente en de regio. Denk aan de vele wandel- en fietsnetwerken, evenementen, carnavalsoptochten, landschappelijk erfgoed zoals coulissen, stuwwallen en molens. Er is behoefte aan promotie en productontwikkeling, waardoor datgene wat Tubbergen op cultureel vlak te bieden heeft, zichtbaar wordt gemaakt.

7. Rol van de gemeente

Van de gemeente verwacht men een stimulerend en ondersteunend cultureel beleid. Dit kan bewerkstelligd worden door zorg te dragen voor een geactualiseerd subsidiebeleid, waarin meer aandacht is voor culturele evenementen en voor cultureel erfgoed. Cultuureducatie moet blijvend aandacht krijgen. Regelgeving moet eenvoudig zijn en niet leiden tot lastenverzwaring voor de nu al vaak overbelaste vrijwilligers. Het is belangrijk dat er betaalbare en geschikte accommodaties blijven waarin mensen cultuur kunnen beleven en uitoefenen. Er moet een duidelijk aanspreekpunt zijn voor culturele organisaties. Onderzocht moet worden hoe en op welke wijze dit gerealiseerd kan worden. Als voorbeelden werden genoemd ambtelijke ondersteuning, een cultuurloket, een cultureel platform of een cultuurcoach of cultuurmakelaar.

H4 Culturele ambities

De grote kracht van de gemeente Tubbergen zijn de gemeenschappen die mensen samen vormen en onderhouden: die zijn bepalend voor het karakter en de leefbaarheid in de dorpen. Cultuur vormt daarvoor één van de fundamenteën: het verenigingsleven, de Twentse cultuur met haar eigen dialect en tradities en het unieke Twentse landschap vormen de basis waarop inwoners elkaar vinden en samenleven. Dat is niet alleen belangrijk voor inwoners, maar is bovendien aantrekkelijk voor toeristen en recreanten.

Deze Cultuurnota is een eerste stap op weg naar een passend cultuurbeleid voor de gemeente Tubbergen. Op basis van de huidige stand van zaken aangevuld met de bevindingen uit de gesprekken met stakeholders en verenigingen, zijn de ambities geformuleerd voor het cultuurbeleid in de gemeente Tubbergen in de komende jaren. En natuurlijk wordt aangegeven 'wat gaan we doen' om de ambities te bereiken.

Het doel is om cultuur in de gemeente te behouden, te versterken en de toegankelijkheid te vergroten. Cultuur is van, door en voor de inwoners van onze gemeente; "Cultuur maakt onze gemeenschap".

Er zijn een viertal thema's die van belang zijn voor de ambitievorming van het culturele beleid, te weten:

1. Iedereen doet mee; met aandacht voor bibliotheek, cultuureducatie, muziek, vrijwilligers, positieve gezondheid en de bereikbaarheid van cultuur.
2. Trots op onze gemeenschap; met aandacht voor de verbinding tussen jong en oud, gemeenschapszin en ontmoeting.
3. Oog voor onze streek; met aandacht voor landschap, erfgoed en toerisme/recreatie.
4. Ondersteuning van culturele organisaties; met aandacht voor het subsidiebeleid en de behoefte aan ondersteuning van culturele organisaties.

1. Iedereen doet mee

Deelname aan culturele activiteiten start met de interesse en het enthousiasme van het individu. Cultuur biedt de mogelijkheid om talenten te ontdekken, nieuwsgierigheid te prikkelen en verbinding te creëren met de omgeving. Om het cultuuraanbod binnen een gemeenschap levend te houden, is het belangrijk dat iedereen kan kennismaken met verschillende vormen van cultuur en cultuurparticipatie: passief en actief.

Voor zowel volwassenen als jongeren zijn er binnen onze gemeente verschillende mogelijkheden om deel te nemen aan culturele activiteiten of cultuur te beleven, zoals muziekbeoefening, activiteiten in de bibliotheek, het bouwen van carnavalswagens of door lid te worden van een vereniging.

In de gemeente Tubbergen krijgen leerlingen in het basisonderwijs een brede eerste kennismaking met cultuur, waarbij aandacht is voor muziek, theater, erfgoed en dans. Voor middelbare scholieren is er binnen- en buitenschools cultuuraanbod op en vanuit hun school.

1.a. Bibliotheek

Ambitie: Een volwaardige bibliotheek in onze gemeente, waar inwoners op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met cultuur.

Op grond van de huidige wetgeving is één van de vijf functies van de bibliotheek: “Mensen kennis laten maken met kunst en cultuur”. Met de invoering van de nieuwe wetgeving per 1 januari 2026 en de daarbij behorende zorgplicht willen we de functies van de bibliotheek verder ontwikkelen en bestendigen. Vanuit haar culturele functie vervult de bibliotheek een steeds belangrijkere rol binnen het culturele veld als coördinator, organisator, aanjager en ondersteuner. Met de extra ter beschikking komende financiële middelen vanuit het Rijk kan deze rol verder vorm en inhoud worden gegeven. Op deze manier is er sprake van een volwaardige bibliotheek waar inwoners op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met cultuur.

Wat gaan we doen:

1. Invulling geven aan de wettelijke zorgplicht met de bijbehorende vijf functies van de bibliotheek, waaronder specifiek de culturele functie, en de afspraken opnemen in het Strategisch Meerjarenplan Bibliotheken 2026-2030.
2. Op basis van de toegekende éénmalige SPUK-uitkering van het Rijk verdere inhoudelijke afspraken maken met de bibliotheek over de doorontwikkeling van hun diensten en het daarvoor aanpassen van de accommodatie. Dit wordt betrokken bij de herinrichting van het centrum van Tubbergen. Hierbij is specifieke aandacht voor de culturele functie van de bibliotheek.
3. Onderzoeken van verdere samenwerking met de bibliotheekorganisaties van Dinkelland en Borne, zodat verdere professionalisering en efficiency kan worden bereikt.

21

1.b. Culturele educatie

Ambitie: Kinderen kunnen vanaf jonge leeftijd kennismaken met een breed cultuuraanbod en krijgen hierdoor de mogelijkheid om talenten te ontdekken, te delen en te ontwikkelen.

Een brede kennismaking met cultuur start bij voorkeur bij kinderen tot 12 jaar – op school en thuis. In deze periode leren kinderen de wereld ontdekken in steeds bredere cirkels en staan ze open voor nieuwe indrukken en ervaringen. Belangrijk dus dat er juist in deze leeftijdsfase kennis wordt gemaakt met zoveel mogelijk verschillende culturele activiteiten. Vanuit de overheid wordt daarom al

jarenlang ingezet op educatieve regelingen die cultuurbeleving op school stimuleren. De gemeente Tubbergen neemt samen met TOF onderwijs deel aan de provinciale subsidieregeling Cultuur aan de basis 2.0 [zie ook hoofdstuk 2.4]. Hiermee krijgen alle leerlingen in het basisonderwijs een brede eerste kennismaking met cultuur.

Cultuur kan daarnaast ook goed worden ingezet bij de thema's burgerschap en inclusie. Het is bij uitstek een manier om anders naar de wereld te (leren) kijken en door verschillen geïnspireerd te raken. Door er met elkaar over in gesprek te gaan – bijvoorbeeld door met elkaar een theatervoorstelling te bekijken en te bespreken, door een verhaal te schrijven en te delen of door je eigen visie te verbeelden in een tekening of beeld, ontstaat meer wederzijds begrip en waardering.

Ouders worden vaak betrokken bij de begeleiding van de programma's inzake cultuureducatie. Voor sommige ouders blijkt dit een eerste kennismaking met het cultuuraanbod in de directe omgeving. Door te stimuleren dat er meer cultuuraanbod wordt ontwikkeld voor gezinnen in onze gemeente en in de regio (bijvoorbeeld museumbezoek, theatervoorstellingen of erfgoedactiviteiten), is de kans groter dat zij de keuze voor cultuuractiviteiten van kinderen ondersteunen en zelf actief worden op dit gebied.

Zelf muziek maken door het leren bespelen van een instrument heeft een positieve invloed op de cognitieve, sociaal emotionele en creatieve ontwikkeling van een kind. In onze gemeente wordt het muziekonderwijs georganiseerd vanuit de Stichting Federatie van Muziekgezelschappen Tubbergen. De vakdocenten en de lessen worden verzorgd door Kaliber Kunstenschool. Door vergrijzing en het ontbreken van voldoende vrijwilligers is sprake van kwetsbaarheid in de organisatie van de coördinatie en administratie van het muziekonderwijs door de Stichting Federatie van Muziekgezelschappen (zie ook hoofdstuk 2.6. Muziekonderwijs). Hierdoor dreigt er gevaar voor het voortbestaan van muziekonderwijs in de gemeente Tubbergen. Een professionaliseringsslag is derhalve noodzakelijk.

Wat gaan we doen:

1. Deelnemen, samen met het basisonderwijs, aan het cultuureducatieprogramma van de provincie Overijssel voor de periode 2025 – 2028. Hiervoor wordt een nieuw cultuureducatieplan opgesteld, waarbij samen met de betrokken partijen onderzocht wordt of het wenselijk en mogelijk is om het cultuureducatieaanbod te verrijken met nieuwe vormen van cultuur en kennismaking met andere culturen.
2. Uitrollen van het educatieprogramma over Dr. Schaepman samen met basis- en voortgezet onderwijs.
3. De mogelijkheden onderzoeken om te komen tot een laagdrempelige, aantrekkelijke ruimte waarin cultureel erfgoed, waaronder de bezienswaardige objecten van Dr. Schaepman, de aandacht krijgen die ze verdienen en zowel inwoners van de gemeente Tubbergen als toeristen en recreanten kennis kunnen maken met het verhaal achter het erfgoed van Tubbergen.
4. Zorgdragen voor het voortbestaan en de ontwikkeling van het muziekonderwijs in de gemeente Tubbergen en hierbij de mogelijkheden onderzoeken om verder te professionaliseren in nauwe samenwerking met de betrokken partijen en de bibliotheek.

1.c. Vrijwilligers

Ambitie: Behouden van voldoende vrijwillige inzet en waar mogelijk versterken.

De culturele organisaties en verenigingen in onze gemeenten kunnen bestaan dankzij de inzet van vrijwilligers. Vrijwilligers zijn het bindmiddel om de verenigingen en organisaties levend te houden en zijn daarom belangrijk voor de leefbaarheid in de kernen. Net als in de rest van Nederland wordt het ook in onze gemeente steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden en te behouden.

De oudere generatie houdt de organisatie draaiend, maar deze groep wordt steeds kleiner en meer belast, onder andere door een afname van vrijwilligers en een toenemende werkdruk binnen de vrijwilligerswerkzaamheden. Jongere generaties (tot 67 jaar) zijn steeds minder geneigd zijn om zich structureel te verbinden aan organisaties. De aanwas die er voorheen was van 50+'ers is minder vanzelfsprekend geworden: er wordt meer en langer doorgewerkt en mantelzorgtaken voor ouders en oppas-afspraken voor kleinkinderen vullen de agenda's. De generatie tussen 30 en 45 jaar is bezig met gezin en carrière, en de generatie van 20 tot 30 jaar is bezig met settelen en geeft de voorkeur aan kortdurende activiteiten met weinig langdurige verplichtingen. Jongeren werken naast hun school of studie en hebben weinig tijd over. De betrokkenheid bij dorpsactiviteiten is er zeker, maar vooral voor jongeren geldt dat structurele verbintenissen met organisaties niet meer vanzelfsprekend zijn.

Binnen de dorpen zijn vrijwilligers van groot belang bij de organisatie en het voortbestaan van culturele activiteiten. Vrijwilligers zijn vaak voor meerdere organisaties werkzaam en zorgen daarmee ook voor verbinding tussen de verschillende organisaties. Het organiseren wordt lastiger: er is soms sprake van een tekort aan 'handen' of de succesvolle activiteiten vragen (te) veel inzet.

Wat gaan we doen:

1. De slagkracht van vrijwilligersorganisaties vergroten. Dit kan door organisaties te stimuleren om waar mogelijk samen te werken om nieuwe vrijwilligers te binden en te behouden, door gezamenlijke promotie te voeren en door nieuwe activiteiten af te stemmen. De gemeente heeft daarbij een faciliterende rol (bijvoorbeeld door het aanbieden van professionele ondersteuning).
2. We onderzoeken een vergelijkbare en zo mogelijk gecombineerde aanpak als op het gebied van sport, waar de kwaliteit van de verenigingsondersteuning wordt vergroot door proactieve inzet van deskundige professionals (sport- en preventiecoördinator en buurtsportcoach).
3. Bevorderen van professionele ondersteuning om samenwerking tussen culturele organisaties onderling en het onderwijs te bevorderen.
4. Samenwerking opzoeken met andere beleidsterreinen waar vrijwilligers een belangrijke rol spelen, waaronder sport en toerisme.
5. De mogelijkheden onderzoeken om drempels voor vrijwilligers(verenigingen) te verlagen. Bijvoorbeeld het makkelijker maken van subsidieaanvragen (leesbare taal, heldere vragen, duidelijke criteria en voorwaarden, een helpend begrotingsformat, telefonisch spreekuur), hulp en duidelijkheid bij trajecten rondom vergunningverlening en publicatie van een overzicht voor culturele organisaties om de diverse subsidiemogelijkheden helder inzichtelijk te maken.

1.d. Positieve gezondheid

Ambitie: Cultuur actief inzetten om de positieve gezondheid van inwoners te bevorderen.

Actief bezig zijn met cultuuractiviteiten, of genieten van cultuuruitingen, bevorderen de sociale en mentale gezondheid en het algehele welbevinden. Cultuur draagt bij aan zingeving, zelfvertrouwen, individuele ontplooiing, participatie en gezondheid, voor jong en oud.

De gemeente Tubbergen zet in op een gezonde leefstijl via de ambitie "Gezond in je hoofd en in je vel" en wil gezondheid niet alleen beschouwen als het afwezig zijn van ziekte of een beperking, maar in een bredere context waarin betekenisvol leven centraal staat. De nadruk ligt daarin op veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van mensen. Binnen het sociaal domein is dit een belangrijk concept, omdat de verwachting is dat inwoners die zich goed voelen, minder snel een hulpvraag hebben en ondersteuning nodig hebben. Deze bredere benadering draagt bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan.

In het gezondheidsbeleid van de gemeente Tubbergen wordt ingezet op vier aspecten van positieve gezondheid: mentale, financiële, fysieke en sociale gezondheid. Cultuur wordt daarbij gezien als een krachtig middel om de mentale en sociale gezondheid te bevorderen (zie bijlage 4 voor een schematisch overzicht).

Zo zorgt het aanleren van nieuwe vaardigheden en het ontdekken van eigen talent voor een positief zelfbeeld. Het samen beleven en creëren van cultuur smeedt een sociale band, en het verbeelden van eigen ervaringen door cultuur kan zorgen voor verwerking of is een middel om het gesprek aan te gaan met anderen. Cultuuruitingen geven vaak een andere kijk op de wereld, waardoor er meer relativiseringsvermogen ontstaat en de blik op de wereld wordt vergroot. Vrijwilligers zijn een belangrijke spil voor het in stand houden van de culturele verenigingen en organisaties, waarmee de leefbaarheid van kernen wordt vergroot. Vrijwilligersactiviteiten zijn echter ook een manier waarop de positieve gezondheid van individuen wordt gestimuleerd. De activiteiten voor (culturele) organisaties en verenigingen zorgen voor zingeving, sociale contacten en bieden structuur aan de week.

Wat gaan we doen:

1. Het stimuleren en faciliteren van vrijwilligerswerk om de sociale en mentale gezondheid van inwoners te bevorderen.
2. Zorgdragen dat cultuurbeleid, sportbeleid en gezondheidsbeleid elkaar versterken en daarbij aansluit op bestaande programma's zoals "Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)".
3. Gebruik maken - waar mogelijk - van passende subsidiestromen, zoals het Fonds voor Cultuurparticipatie en de LEADER subsidie, gericht op het versterken van landelijk gebied door behoud van leefbaarheid, versterken van sociale cohesie en behouden en versterken van het voorzieningenniveau, met maatschappelijke, culturele of recreatieve projecten.

1.e. Voor iedereen bereikbaar

Ambitie: Het culturele aanbod in de gemeente is bereikbaar en toegankelijk voor alle inwoners in de gemeente

We hechten er veel waarde aan dat alle inwoners in onze gemeente aan culturele activiteiten kunnen deelnemen, ongeacht hun financiële situatie. Juist voor inwoners met financiële of mentale problemen kan cultuur een positieve impuls geven. De gemeente Tubbergen heeft in 2024 armoedebeleid vastgesteld middels de nota 'Financiële Gezondheid'. Vanuit het armoedebeleid zijn er diverse middelen die kunnen worden ingezet om deelname aan culturele activiteiten te vergroten zoals het kindpakket (een pakket van verschillende initiatieven en regelingen gericht op kinderen die geconfronteerd worden met de gevolgen van armoede) en voorzieningen vanuit de bijzondere bijstand. Ook de Stichting Leergeld Tubbergen biedt ondersteuning aan gezinnen met geldzorgen en biedt financiële hulp bij activiteiten op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en welzijn.

Wat gaan we doen:

1. De maatschappelijke en culturele functie van de bibliotheek versterken, zodat de basisvaardigheden van inwoners worden versterkt en inwoners op een laagdrempelige wijze kennis kunnen maken met cultuur.
2. Financiële gezondheid: verkennen of met de verschillende organisaties nog verder samengewerkt kan worden om te zorgen dat inwoners mee kunnen doen

2. Trots op onze gemeenschap

Cultuur beoefenen, beleven en uitdragen gebeurt veelal samen. Denk aan de muzikale voorstellingen van de harmonie, de paastradities, het carnaval of de ontmoetingen in het lokale gemeenschapshuis of de bibliotheek. Cultuur betekent ook Noaberschap, het naar elkaar omzien, en daar zijn de inwoners van de gemeente Tubbergen trots op.

Ambitie: Verbindingen tussen generaties en gemeenschappen stimuleren om deelname aan cultuur te bevorderen. Dit onder andere door de inzet van professionele ondersteuning

Er zijn twee invalshoeken te onderscheiden:

2.a. Verbinding tussen jong en oud

Het vieren van tradities is belangrijk in onze gemeente. Tradities dragen bij aan de identiteit van de dorpen en zorgen voor sociale cohesie in de gemeenschap. De vele vormen van immaterieel erfgoed blijven levend door ze door te geven aan nieuwe generaties en nieuwe inwoners. Zo zijn carnavalsverenigingen en de paas- en kersttradities belangrijke pijlers in de dorpen, waarin jong en oud zich verbonden voelen. Ook op andere manieren worden verbindingen gelegd binnen de gemeenschap, bijvoorbeeld met muziek, erfgoedactiviteiten en met het organiseren van culturele evenementen.

Een belangrijk aandachtspunt is de verbinding tussen generaties. Cultuur is bij uitstek een geschikt middel om jong en oud samen te brengen. Het is voor vrijwilligersorganisaties, zeker diegene die zich bezighouden met erfgoed en geschiedenis, soms moeilijker om aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren. Daardoor wordt het lastiger om de jeugd te bereiken, kennis over te dragen en samen de erfgoedgemeenschap te voeden. Bij het bereiken van jonge doelgroepen kunnen de culturele verenigingen en organisaties professionele ondersteuning gebruiken.

2.b. Gemeenschapszin en ontmoeten

Er is een grote mate van gemeenschapszin in de gemeente Tubbergen. Men kijkt naar elkaar om en zorgt voor elkaar: Noaberschap is een groot goed. Noaberschap is in elk dorp weer op een andere manier zichtbaar. Daarom is het van belang om maatwerk per dorp in het oog te houden en rekening te houden met verschillende doelgroepen binnen de dorpen. Met de komst van nieuwe inwoners in de gemeenschap is het van belang om een positieve uitwisseling van culturen te stimuleren.

Wat gaan we doen:

1. Stimuleren, onder andere door inzet van professionele ondersteuning, van diversiteit in het culturele aanbod, zodat verschillende doelgroepen hun interesse in cultuur kunnen ontdekken.
2. Inzetten op laagdrempelig en vraag gestuurd cultuuraanbod, met oog voor maatwerk per kern.
3. Zorgdragen voor voldoende en passende ontmoetingsplekken voor de culturele activiteiten voor verschillende doelgroepen. In gesprekken over maatschappelijk vastgoed wordt aan de voorkant rekening gehouden met wat er aan activiteiten gaan of zouden moeten plaatsvinden in de gebouwen.

3. Oog voor onze streek

Inwoners van de gemeente Tubbergen zijn trots op hun streek, met het karakteristieke coulisselandschap, de verhalen, gewoonten en gebruiken. Het landschap in Tubbergen 'ademt' Twente. Niet alleen de inwoners, maar ook toeristen en recreanten, genieten van dit unieke Twentse landschap, waarin het materiële en immateriële erfgoed een belangrijke rol speelt. Erfgoed (zowel cultuur als landschappelijk) is ook een belangrijke pijler in de toeristische ambitie Noordoost Twente. De dynamiek die ontstaat is goed voor de ondernemers en culturele organisaties en zorgt voor een economische impuls, werkgelegenheid en vergroting van de leefbaarheid voor inwoners.

Ambitie: Vergroten van de bewustwording van het belang van ons materiële en immateriële culturele erfgoed. Dit door te investeren in de samenwerking met de betrokken organisaties zodat de zichtbaarheid van het culturele erfgoed wordt vergroot voor zowel de inwoners als de toeristen.

27

Er zijn drie invalshoeken te onderscheiden:

3.a. Oog voor het landschap

De gemeente Tubbergen kent een uniek landschap met grote cultuurhistorische waarde. Dit is bevestigd in de aanwijzing van het gebied als Nationaal Landschap Noordoost Twente. In dit landschap zijn veel historisch waardevolle elementen nog herkenbaar, zoals de karakteristieke (kerk)dorpen, heidevelden met grafheuvels, het oude hoevenlandschap en essenlandschap, de vele beken en bronnen en de veen- en heideontginningen. Het landschap in de gemeente Tubbergen "ademt" cultuur. Het landschap is gevormd door natuur en mens; de inwoners, hun cultuur en het gebruik van het gebied hebben het natuurlijke landschap bijgeschaafd, waardoor het uiteindelijke landschap zoals we het nu kennen is ontstaan. En dat gebeurt nog steeds, het buitengebied is volop in beweging. Uitdagingen om het landschap en de historische kwaliteiten daarvan te behouden worden tevens door de gemeente gezien in de vele opgaven die in het buitengebied liggen en ontwikkelingen die plaatsvinden.

3.b. Oog voor historie en erfgoed

De gemeente Tubbergen kent een rijke historie dat beeldbepalend is voor het landschap, de gebruiken, manier van leven en het erfgoed in de verschillende kerkdorpen. Inwoners zijn trots op hun streek maar zijn zich lang niet altijd bewust van de geschiedenis. Zo hebben jongere inwoners vrijwel geen kennis van de betekenis van Dr. Schaepman voor de Nederlandse samenleving of de impact die de Boerenopstand in 1971 had in de gemeente.

Gemeente Tubbergen wil graag blijvend vertellen over haar rijke geschiedenis opdat nieuwe generaties de Canon van Tubbergen ook (leren) kennen en waarderen. Dit heeft een educatieve rol, maar is tevens belangrijk voor het bewustzijn en behoud van de rijke historie. In het onderwijs, bibliotheek en lokaal in buurthuizen en binnen gemeenschappen kan het verhaal verteld worden door middel van bijvoorbeeld lesbrieven, tentoonstellingen en lezingen. Maar ook met muziek, beeldende kunst en toneel. En het liefst in de Twentse Sproak.

Onderzoek kan gestimuleerd worden evenals samenwerking met ketenpartners, zoals Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel (Het Oversticht), de Heemkundeverenigingen, het Overijssels Landschap, Stichting de Overijsselse Molen (SOM), provincie Overijssel en Waterschap Vechtstromen.

28

De geschiedenis van Tubbergen wordt op deze manier geborgd voor de toekomst.

Tevens heeft de gemeente beleid waarmee monumentale panden, cultuurhistorische ensembles en karakteristieke landschapselementen worden behouden voor de toekomst. Het immateriële erfgoed zoals de tradities, midwinterhoornblazen, carnaval, de Twentse taal en de mythen en sagen uit het gebied zijn belangrijke elementen die de gemeenschapszin versterken. Om het immateriële erfgoed levend te houden is de overdracht aan nieuwe generaties belangrijk, die hier hun eigen invulling aan kunnen geven. Erfgoed houdt de samenleving levendig.

3.c. Oog voor de toerist

De promotie van de gemeente Tubbergen als toeristische bestemming kan worden verbeterd door meer aandacht te besteden aan ons culturele erfgoed en ons waardevolle cultuurhistorische landschap.

Voor de bezoekers van de gemeente (zoals dagjesmensen en mensen die logeren in de diverse overnachtingsmogelijkheden, B&B's, hotels en op campings) is de rijke historie van de gemeente en zijn dorpen interessant en attractief. Het biedt een extra reden om de gemeente te bezoeken en terug te komen. Cultuur maakt onderdeel uit van het toeristische aanbod binnen de gemeente en versterkt daarnaast de toeristische positionering van de gemeente.

De economische impuls van de toerist draagt op haar beurt weer bij aan het bestaansrecht van de culturele sector en haar voorzieningen. Een goede afstemming tussen cultuur en toerisme kan zorgen voor een win-win. Cultuur en toerisme gaan hand in hand.

Wat gaan we doen:

1. Stimuleren van het behoud van het unieke Twentse landschap (als onderdeel van het programma Buitengebied in Balans).
2. Stimuleren van het zichtbaar maken en behouden van cultuurhistorische elementen in de streek.
3. Stimuleren en ondersteunen van recreatieve- en cultureel educatieve programma's waarin de rijke historie van de gemeente Tubbergen wordt doorverteld aan volgende generaties, voor zowel inwoners als de toeristen.
4. Stimuleren van de samenwerking tussen culturele organisaties om een evenwichtig cultuur(historisch) aanbod te creëren voor diverse doelgroepen, zowel voor inwoners als toeristen.

4. Ondersteuning van culturele organisaties en verenigingen

Ambitie: Het bestaande culturele aanbod behouden en nieuwe initiatieven stimuleren door te investeren in de ondersteuning van culturele organisaties. Onderdeel van de ondersteuning is een rechtvaardig, stimulerend subsidiebeleid voor culturele organisaties en verenigingen.

29

Om de drie inhoudelijke thema's "Iedereen doet mee", "Trots op de gemeenschap" en "Oog voor onze streek", vorm te geven zijn de bestaande culturele organisaties en verenigingen het uitgangspunt. De inwoners van onze gemeente zijn de motor achter onze cultuur; in de culturele organisaties en verenigingen, als deelnemers en als gastheren en -vrouwen voor onze bezoekers. Zij beschikken over de kennis en kunde en vormen daarmee het hart van de cultuur in de gemeente Tubbergen.

[Financiële] ondersteuning is daarbij wenselijk. Enerzijds voor het behoud van vitale verenigingen en organisaties om het bestaande aanbod te behouden en te versterken en anderzijds om nieuwe initiatieven te stimuleren.

Actualisatie van het huidige subsidiebeleid is nodig om ervoor zorg te dragen dat culturele organisaties en verenigingen kunnen blijven voortbestaan en nieuwe initiatieven worden gestimuleerd. De kaders in deze cultuurnota zijn hierbij leidend.

Wat gaan we doen:

1. Actualiseren van het subsidiebeleid, zodat sprake is van aansluiting op de ambities uit deze cultuurnota.
2. Onderzoeken hoe de kennisdeling, ontmoeting, samenwerking en versterking van culturele verenigingen kan worden ondersteund en gestimuleerd (financieel en professioneel). Hierbij wordt rekening gehouden met reeds bestaande vormen van ondersteuning.

H5 *Van beleid naar uitvoering*

Door vaststelling van deze cultuurnota geeft de raad de kaders aan voor het cultuurbeleid in de komende jaren. Deze kaders worden na vaststelling verder uitgewerkt in een door het college vast te stellen Uitvoeringsagenda Cultuur 2024 – 2028. In de uitvoeringsagenda worden de ambities vertaald naar concrete doelen en acties welke worden geprioriteerd en verwerkt in een planning voor de komende jaren.

1. Mensen

Een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van de culturele ambities is het kunnen beschikken over voldoende capaciteit om tot uitvoering van de acties te kunnen komen. Een deel van die capaciteit is aanwezig binnen de gemeentelijke organisatie, waarbij het vooral gaat om mensen op strategisch niveau. Er zijn ook diverse lokale partners, zoals de bibliotheek, die een bijdrage leveren aan realisatie van de culturele ambities uit deze beleidsvisie. Op tactisch en uitvoerend niveau, bijvoorbeeld de professionele ondersteuning aan verenigingen waar in deze nota naar wordt verwezen, vraagt nog om nadere uitwerking. Of en hoe wordt de cultuurmakelaar voor de toekomst ingezet en hoe verhoudt zich dat tot de sport en preventiecoördinatoren? Is er een combinatie mogelijk met andere beleidsterreinen? Deze vraagstukken krijgen een vervolg en plek in de uitvoeringsagenda.

2. Middelen

Het overgrote deel van de gemeentelijke investeringen in cultuur gaat naar de bibliotheek, gevolgd door middelen naar de muziekfederatie Tubbergen en voor cultuureducatie. De overige middelen worden besteed aan culturele verenigingen/stichtingen.

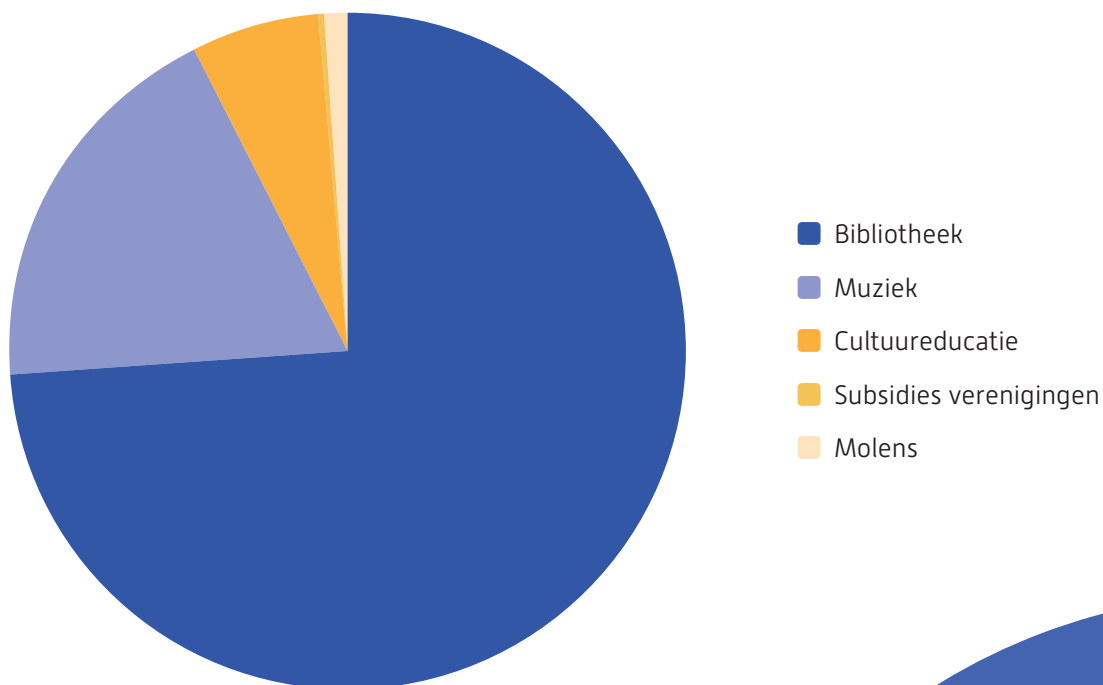
Het vraagt om een nadere verkenning of de middelen, die nu beschikbaar zijn voor cultuur, toereikend zijn voor het realiseren van alle ambities. De acties voortkomende uit de uitvoeringsagenda gaan meer helderheid bieden op de benodigde middelen voor de toekomst. Het voorstel is om te gaan werken met een incidenteel overbruggingsbudget van 20.000 euro voor het jaar 2025. Daarmee kan de uitvoeringsagenda opgesteld worden, de eerste acties uitgevoerd worden en dit biedt de mogelijkheid om initiatieven die een bijdrage leveren aan de nieuwe ambities en nu nog geen subsidie ontvangen, tijdelijk financieel te ondersteunen.

De structurele kosten worden in beeld gebracht op basis van de acties uit de uitvoeringsagenda. Het besluit hierover wordt meegenomen in de perspectiefnota 2026 en verder.

B1 *Overzicht subsidies culturele organisaties en verenigingen 2024*

Overzicht subsidies culturele organisaties en verenigingen 2024 * € 1000	
Bibliotheek	468
Muziek	119
Cultuureducatie	38
Subsidies verenigingen	1
Molens	7

B2 *Overzicht betrokken organisaties en verenigingen*

Bibliotheek:

- Stichting Bibliotheken Tubbergen

Muziek:

- Stichting Federatie Muziekgezelschappen Tubbergen
- Kaliber Kunstenschool
- Big Band New Edition
- Muziekvereniging St. Caecilia Geesteren
- Dr. Schaepmanharmonie

Zang:

- Pancratiuskoor Tubbergen
- Popkoor Tuesday Fever
- Mardi le Vingt
- Shantykoor de Schuytenvaerders

Onderwijs:

- Tof Onderwijs
- Canisiuscollege
- Bovenschoolse cultuurcoördinatie

Cultureel erfgoed:

- Stichting Molen de Vier Winden
- Heemkunde Geesteren
- Heemkunde Manderveen
- Heemkunde Albergen/Harbrinkhoek
- Schaepmancentrum

Kunst:

- Kunst kijken in Tubbergen
- Glasrijk Tubbergen
- Beeldende Kunst en Educatie Atelier

Toneel:

- Toneelvereniging Fleringen

Carnaval:

- Verlichte carnavalsoptocht Tubbergen

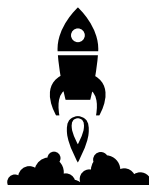

B3 *Procesverslag – Sessie Cultuurvisie Tubbergen*

Procesverslag

Sessie cultuurvisie Tubbergen

SPRINT
GROEP

33

Introductie

Procesverslag

In bijgaand document tref je een kort visueel verslag aan van de belangrijkste zaken die we met elkaar gedeeld hebben en de inzichten die we hebben opgedaan. Alle visuals die gemaakt zijn hebben we in de volgorde van hoe ze tijdens de sessie tot stand zijn gekomen weergegeven zodat je het hele proces nog eens rustig na kunt gaan. In de sprint sessies ontwikkelen we de kaders voor de cultuurvisie voor Tubbergen.

Mocht je nog vragen of opmerkingen hebben schroom dan niet om contact met ons op te nemen. Dat kun je doen via robert@sprintgroep.nl.

SPRINT
GROEP

Agenda Cultuurvisie

19.00 - 19.30	Inloop
19.30 - 19.50	Kick-off wethouder en cultuurcoach, verwachtingen en programma
19.50 - 20.20	Werkvorm gedeeld beeld visie en cultuur
20.20 - 21.10	Werkvorm succescanvas
21.10- 21.30	Conclusies, samenvattingen, vervolg en afsluiting

SPRINT
GROEP

3

34

Werkvorm 1

Gezamenlijke beeldvorming

SPRINT
GROEP

Een gezamenlijk
beeld
van de
visie op
cultuur

BEELD EN BEGRIPSBEPALINGSCANVAS

WAT WE ONDER VISIE VERSTAAN

- * Toekomstgericht
- * Verbinding van culturele partijen ^{diversiteit}
- * Cross over cultuur - bedrijfsleven / toerisme
- * Voor iedereen toegankelijk = Breed aanbod
- * nadrukkelijke rol voor de gemeente (faciliteren en initiëren)
- * toekomstbestendig
- * We zijn zelf makers en ontvangers
- Podium geven

WAT WE ONDER CULTUUR VERSTAAN

- muzikale uitingen
- Kunstzinnige uitingen
- vrije tijd
- recreatieve sector
- bibliotheek / educatie
- toerisme
- Cultureel erfgoed
- Carnaval
- Nooierschap
- DNA v.d. gemeenschap → onze trots
- Educatie

v.d. gemeente
→ TUBBERGEN

BEELD EN BEGRIPSBEPALINGSCANVAS

WAT WE ONDER VISIE VERSTAAN

Waar je voor staat
 waar je heen wil
 Toekomst? - ontwikkelingen
 in korte +
 lange termijn

In T! draagt iedereen bij aan
 bereiken, ongericht, lef, afkomst,
 opleiding, herkomst, talent, vitaliteit
 Breed gedragen in de samenleving
 en cultuur verbindt!

WAT WE ONDER CULTUUR VERSTAAN

* erfgoed ^{materieel / immaterieel}
 * tradities
 * taal
 * omgang met anderen
 * kunstuitingen
 * godsdienst
 * mode
 * geestelijke vorming
 * samenleving
 * familie
 * sport
 - uitingen denken
 - samenleving
 - zichtbaar

SPRINT
GROEP

BEELD EN BEGRIPSBEPALINGSCANVAS

WAT WE ONDER VISIE VERSTAAN

- toegankelijk (voor ieder)
  - deelnemers
  - gebieden
- (financiële) middelen
  - ~~faciliteit~~ voorzieningen
- culturele kalenders
- verbinden (tussen deelnemers)
  - ↳ organisatie
- ~~communicatie~~
  - cultuur & lokaal
  - ↳ communicatie
  - ↳ terug koppelen

WAT WE ONDER CULTUUR VERSTAAN

- Ontspanning: muziek, dans, toneel, sport
- Geschiedenis
- Erfgoed & Tradities
- Moaiberschap

SPRINT
GROEP

BEELD EN BEGRIPSBEPALINGSCANVAS

WAT WE ONDER VISIE VERSTAAN

TOEKOMSTBEELD

COMMISSIE KUNST & CULTUUR

HET DEELNEMERS UIT VERSCHILLENDE
* culturele disciplines.

oog hebben voor "andere" kunstuitingen
= kruisbestuiving

in kaart brengen wat er allemaal aan
cultuur in Tubbergen is.

(gemeente)

WAT WE ONDER CULTUUR VERSTAAN

ERFgoed, EDUCATIE, KUNST
SPORT,
VERSTERKT LEEFBAARHEID

boeken
 ↓
 Toneel
 ↓
 muziek
 ↓
 hedendaagse
 kunst

SPRINT GROEP

BEELD EN BEGRIPSBEPALINGSCANVAS

WAT WE ONDER VISIE VERSTAAN

material
kennis

- verbinden / uitwisselen
- toegankelijk voor jong en oud
- bieden van goede condities / voorwaarden om je stichting / vereniging in stand te houden.
- ondersteuning door gemeente: bv. vrijwilligers, kennis, verbinding.
→ wat kan de cultuurmakelaar hierin betekenen?
→ wat is de rol cultuurconnectie?

WAT WE ONDER CULTUUR VERSTAAN

- verenigingen waar mensen gezamenlijke interesse hebben → bij elkaar komen: door mensen gecreëerd.
- vaak historische achtergrond met nieuw/vernieuwende ontwikkelingen.
- voor jezelf, maar ook voor de gemeenschap.

SPRINT GROEP

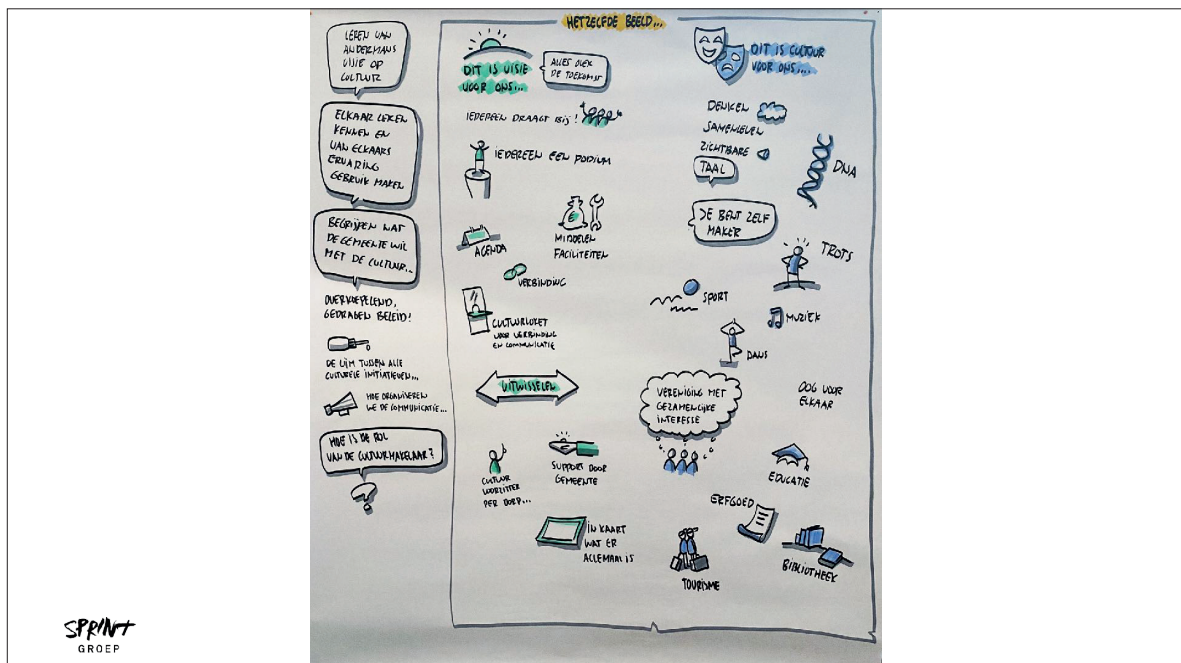

Opbrengst

Visuele samenenvatting

SPRINT
GROEP

38

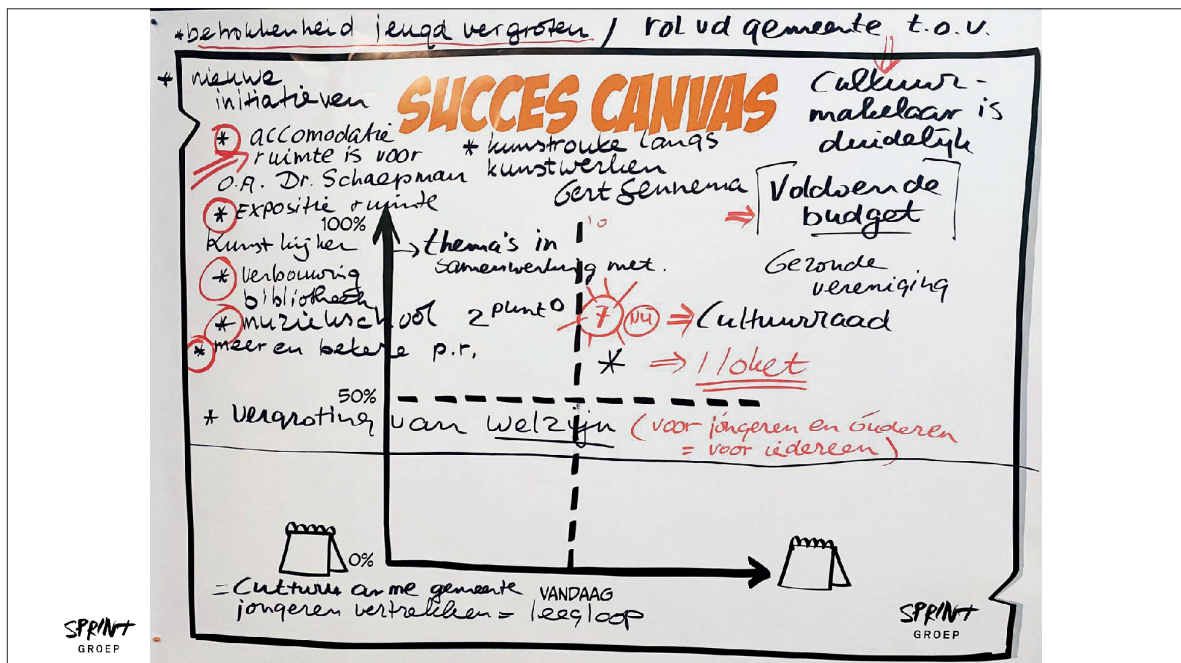

Werkvorm 2

Succesfactor in beeld

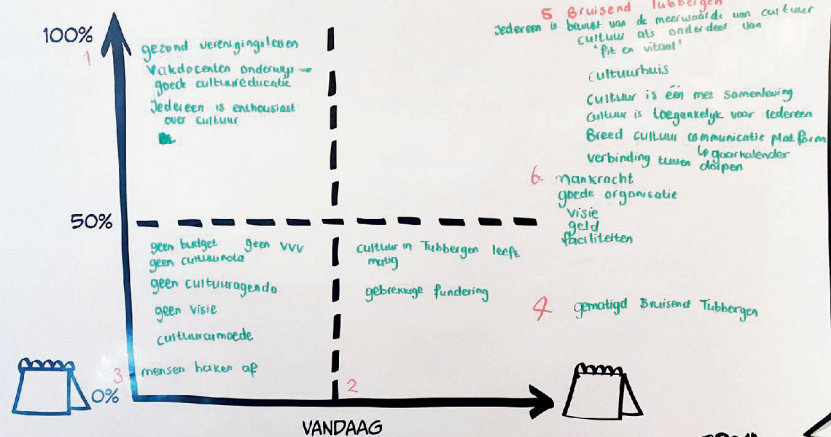
SPRINT
GROEP

39

SUCCES CANVAS

SPRINT
GROEP

SPRINT
GROEP

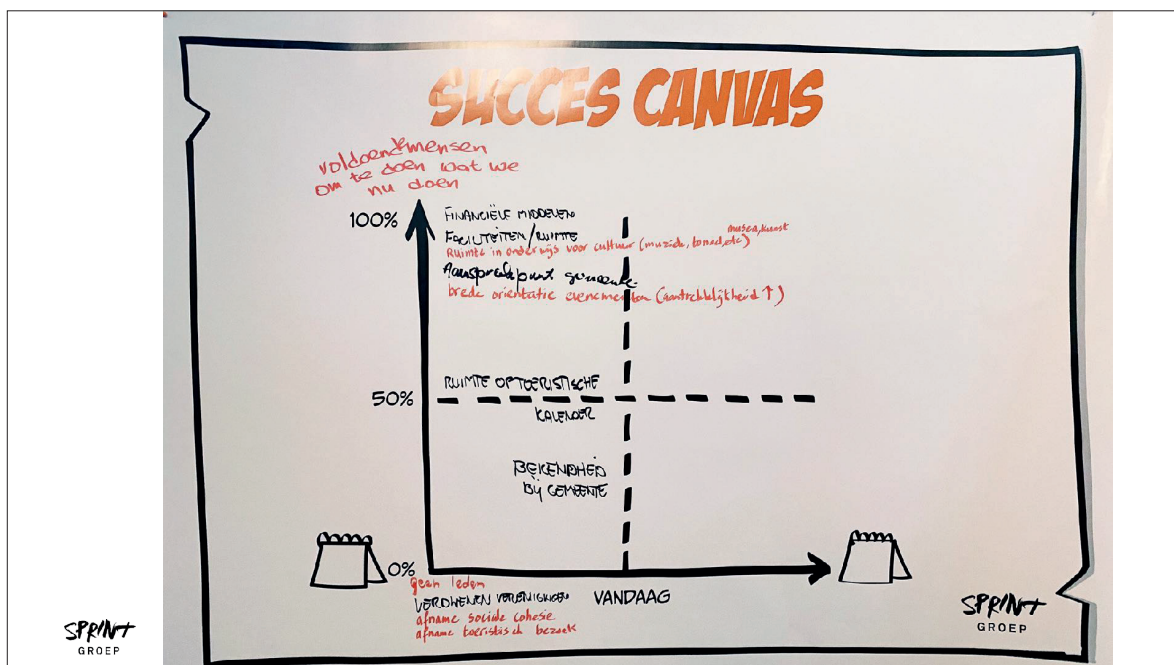
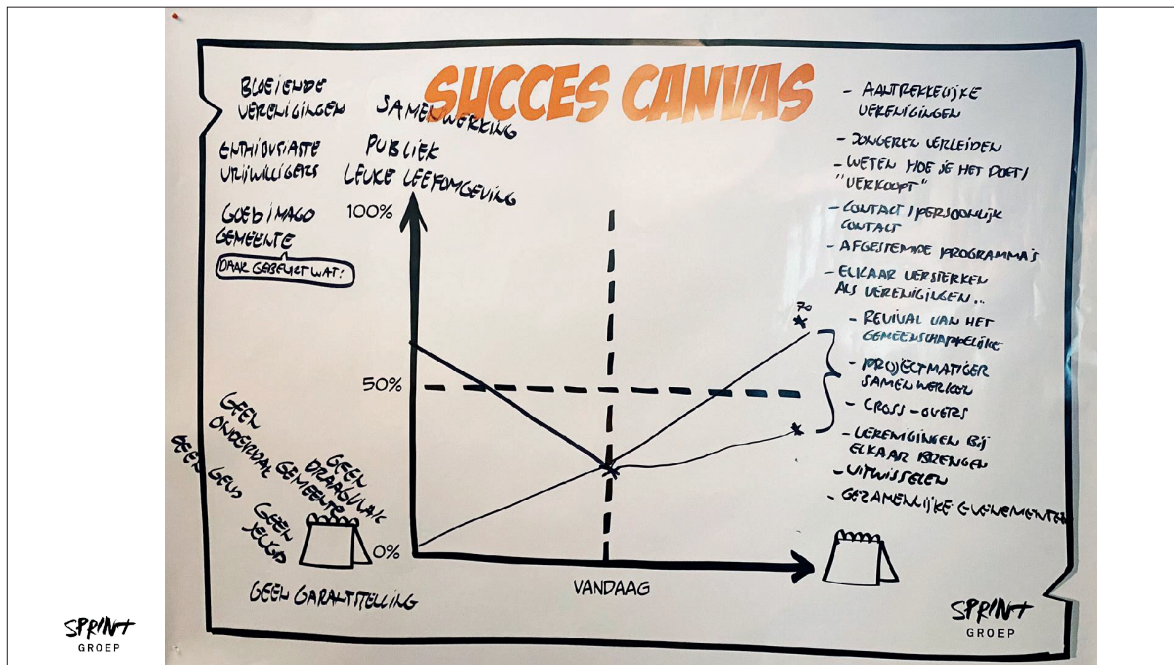
SUCCES CANVAS

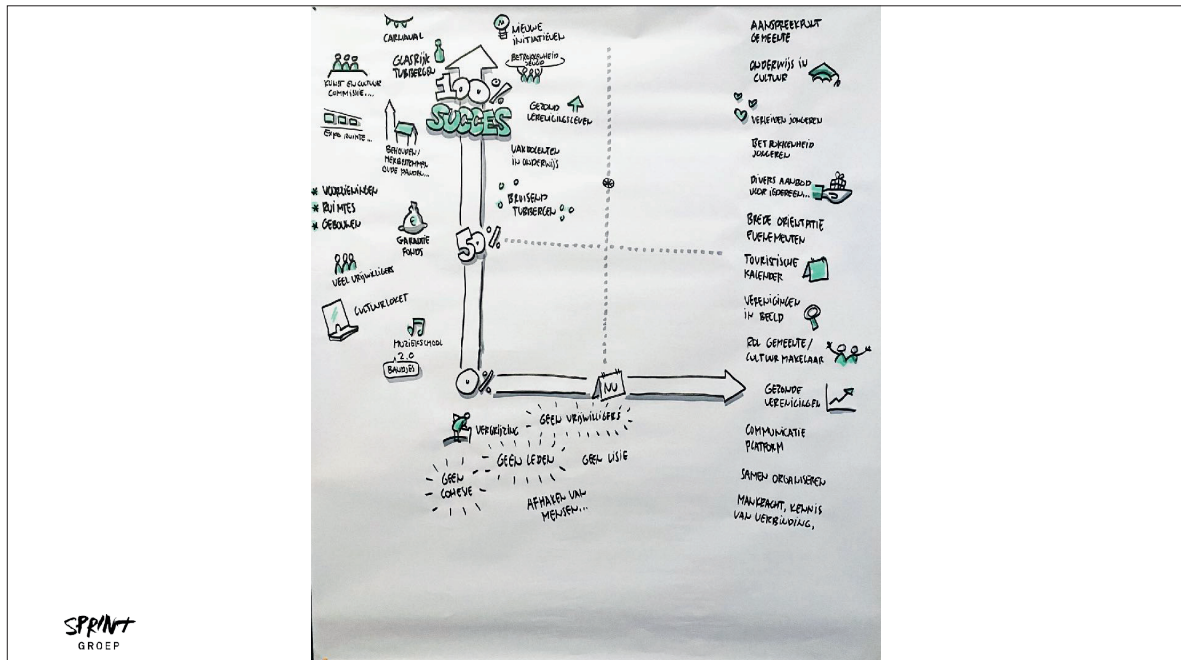
SPRINT
GROEP

SPRINT
GROEP

Visuele samenvatting

Afsluiting

B4 Gezondheidsbeleid

Gezondheidsbeleid			
Programma 'Positieve Gezondheid'			
Fysieke gezondheid	Mentale gezondheid	Sociale gezondheid	Financiële gezondheid
Sport- en beweegnota Cultuurnota			Armoedebeleid

